

**Brussell, 14 ta' Novembru 2018
(OR. en)**

14328/18

**CLIMA 223
ENV 770
ENER 384
IND 350
COMPET 783
MI 849
ECOFIN 1056
TRANS 550
AGRI 557**

NOTA TA' TRASMISSJONI

minn:	Segretarju Ġenerali tal-Kummissjoni Ewropea, iffirmat mis-Sur Jordi AYET PUIGARNAU, Direttur
data meta waslet:	12 ta' Novembru 2018
lil:	Is-Sur Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Segretarju Ġenerali tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea
Nru dok. Cion:	COM(2018) 738 final
Sugġett:	RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-KUNSILL dwar l-implimentazzjoni tal-Istrateġija tal-UE dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima

Id-delegazzjonijiet għandhom isibu meħmuż id-dokument COM(2018) 738 final.

Mehmuż: COM(2018) 738 final

IL-KUMMISSJONI
EWROPEA

Brussell, 12.11.2018
COM(2018) 738 final

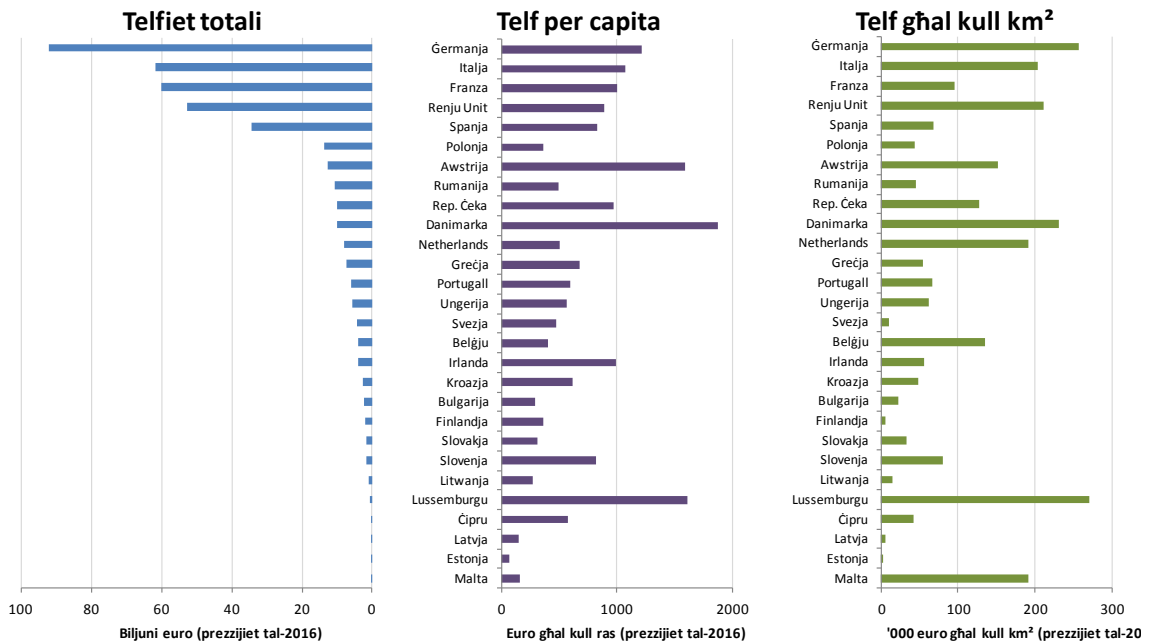
**RAPPORT TAL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW U LILL-
KUNSILL**

dwar l-implimentazzjoni tal-Istrategija tal-UE dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima

{SEC(2018) 472 final} - {SWD(2018) 460 final} - {SWD(2018) 461 final}

1. INTRODUZZJONI

Tlieta minn kull erba' cittadini Ewropej iqisu t-tibdil fil-klima bhala problema serja hafna. Il-bidliet osservati fil-klima digà qed ikollhom impatti wesghin hafna fuq l-ekosistemi, is-setturi ekonomiċi, is-saħħa tal-bniedem u l-benesseri tal-Ewropa. It-telf ekonomiku totali rrapportat ikkawżat mit-temp u minn estremi ohrajn relatati mal-klima fl-Ewropa bejn l-1980 u l-2016 kien jammonta għal aktar minn EUR 436 biljun u kien imqassam bejn l-Istati Membri tal-UE b'dan il-mod¹:

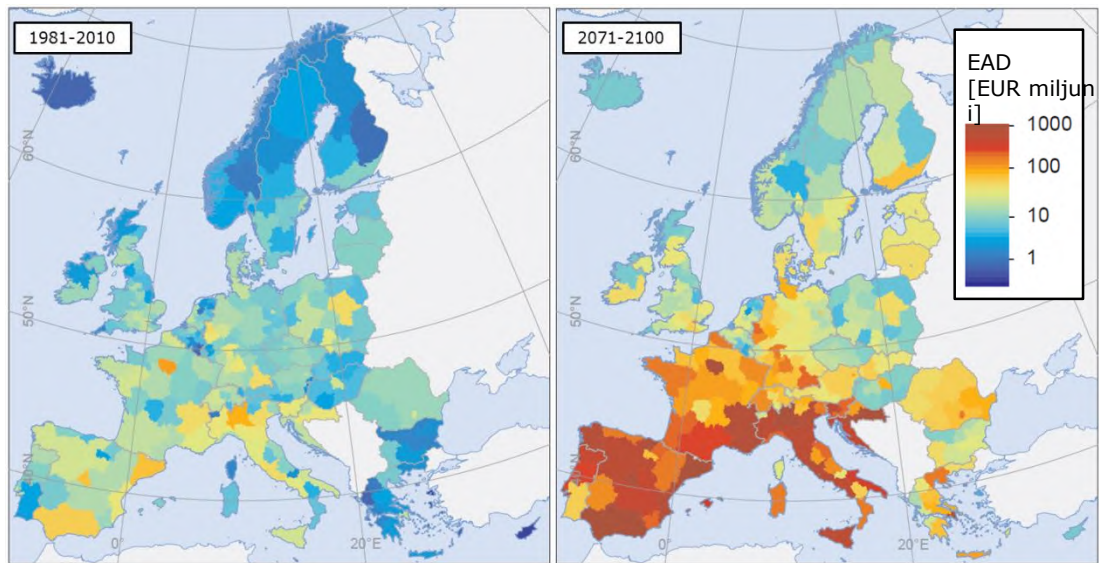

Minhabba t-tibdil fil-klima biss, il-ħsara annwali lill-infrastruttura kritika tal-Ewropa tista' tizzied b'10 darbiet sa tmiem is-seklu f'xenarji ta' żamma tal-istatus quo (mill-EUR 3.4 biljun attwali għal EUR 34 biljun)². It-telf ikun l-akbar għas-setturi tal-industrija, tat-trasport u tal-enerġija.

¹ Ir-Rapport tal-EEA Nru 15/2017, "Climate change adaptation and disaster risk reduction in Europe" (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' titlu ta' dokument mhux disponibbli bil-Malti: "L-adattament għall-bidla fil-klima u t-tnaqqis tar-riskju ta' diżastri fl-Ewropa") (2017), aġġornat fl-2018 bhala parti mill-indikatur tal-EEA dwar "Impatti ta' temp estrem u avvenimenti relatati mal-klima fil-pajjiżi membri tal-EEA". Id-differenzi fil-ħsara bejn il-pajjiżi huma parzjalment riżultat ta' livelli ta' rrapportar li jvarjaw fost il-pajjiżi mistharra. Wieħed jehtieg li jinnota li 'l fuq minn 70 % tal-ħsarat huma kkawżati minn 3 % biss tal-avvenimenti rrapportati.

² Forzieri et al. (2018), "Escalating impacts of climate extremes on critical infrastructures in Europe" (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' titlu ta' dokument mhux disponibbli bil-Malti: "L-iskalar tal-impatti tal-estremi klimatiċi fuq l-infrastrutturi kritiċi fl-Ewropa") Global Environmental Change 48 97–107. Studju miċ-Ċentru Kongunt tar-Riċerka tal-Kummissjoni Ewropea.

Hsara annwali mistennija f'reġjuni Ewropej kritiċi, minhabba t-tibdil fil-klima, sa tmiem is-seklu (EUR miljuni)³

Dawn il-mapep dwar il-hsara lill-infrastruttura kritika jirriflettu mudell: b'mod ġenerali, l-impatti tal-klima, se jkunu distribwiti b'mod ugwali madwar l-Ewropa, kemm f'termini ta' meta kif ukoll ta' fejn isehħu. Ngħidu aħna:⁴

- Iż-zona tal-Mediterran se ssofri aktar mill-effetti ta' mortalità umana relatata mas-sħana, restrizzjonijiet tal-ilma, telf tal-habitat, domanda għall-enerġija għat-tkessiħ u nirien fil-foresti.
- Ir-reġjuni kostali, f'xenarju ta' emissjonijiet għoljin (żieda fit-temperatura globali ta' bejn 3.2 °C u 5.4 °C bejn l-2081 u l-2100)⁵, jistgħu jsofru telf ekonomiku ta' madwar EUR 39 biljun fis-sena sal-2050 u sa EUR 960 biljun fis-sena lejn l-aħħar tas-seklu⁶.
- Evidenza preliminari tindika kontrazzjoni sostanzjali tal-ekosistemi tat-tundra Alpina fl-Ewropa, anke jekk it-tishin globali jibqgħu fi hdn il-limitu ta' 2°C tal-Ftehim ta' Pariġi. Barra milli għandha rwol prinċipali fir-regolazzjoni tal-ilma u tal-ilma heġu għall-konsum mill-bniedem, it-tundra Alpina ssostni lit-turiżmu u lill-komunitajiet rurali u hija wkoll l-abitat ta' speċijiet endemiċi li jinsabu biss fl-Ewropa.

In-nirien fl-Iżvezja tul is-sajf li għadda juru li, lil hinn mill-immudellar u mill-projezzjonijiet, l-ebda pajjiż Ewropew mhu protett mill-konsegwenzi tat-tibdil fil-klima.

³ Forzieri et al. (2018), "Escalating impacts of climate extremes on critical infrastructures in Europe" (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' titlu ta' dokument mhux disponibbli bil-Malti: "L-iskalar tal-impatti tal-estremi klimatiċi fuq l-infrastrutturi kritiċi fl-Ewropa") *Global Environmental Change* 48 97–107.

⁴ Dawn li ġejjin huma riżultati mill-hidma tal-proġett PESETA tal-Kummissjoni Ewropea, <https://ec.europa.eu/jrc/en/peseta>

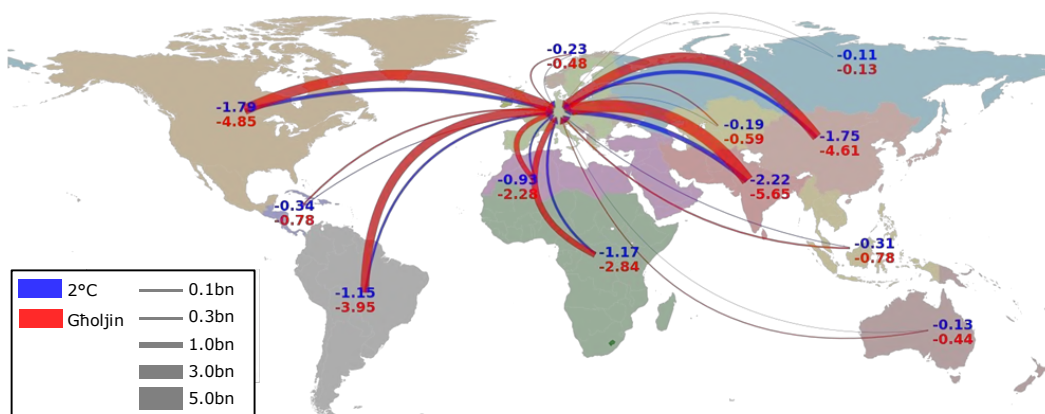
⁵ Kombinazzjoni ta' xenarji tal-IPCC RCP8.5 – SSP5.

⁶ Voudoukas et al. (2018), "Climatic and socioeconomic controls of future coastal flood risk in Europe", *Nature Climate Change* 8: 776–780. (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' titlu ta' dokument mhux disponibbli bil-Malti: "Kontrolli klimatiċi u soċjoekonomiċi tar-riskju ta' għarar kostali fil-ġejjieni fl-Ewropa")

Qed titkattar l-evidenza li l-Ewropa hija wkoll vulnerabbli għall-impatti tat-tibdil fil-klima lil hinn mill-fruntieri tagħha permezz ta', pereżempju, il-kummerċ, il-flussi finanzjarji internazzjonali, il-migrazzjoni⁷ u s-sigurtà. Ir-riskju tat-tibdil fil-klima jopera bejn frontiera u oħra, minhabba l-hafna interkonnessjonijiet kumplessi u globali bejn in-nies, l-ekosistemi u l-ekonomiji. L-avviċinament tal-adattament bħala bene pubbliku globali għall-indirizzar tar-riskji transfruntieri jista' jiżvela opportunitajiet għat-tisħih tal-koperazzjoni internazzjonali dwar ir-reżiljenza⁸. Billi jgħinu lil haddieħor jadatta, pajjiżi donaturi qed jgħinu wkoll lilhom infushom.

Il-Kummissjoni għabret xi evidenza inizjali dwar kif l-impatti tal-klima f'partijiet oħra tad-dinja jistgħu jaffettwaw lill-Ewropa permezz tal-kummerċ internazzjonali (importazzjonijiet u esportazzjonijiet). Il-mappa t'hawn taħt tipprovi valutazzjoni tat-telf tal-PDG annwali (EUR biljuni) minhabba l-impatti tal-klima fil-bqija tad-dinja, permezz tal-kummerċ internazzjonali. Iċ-ċifri inseriti fir-regjuni differenti jirriflettu telf f'xena ta' emissjonijiet għoljin (bl-aħmar) u dinja ta' 2°C (bil-blu) sa tmiem is-seklu. Fil-valutazzjoni ġew inklużi biss erba' setturi: il-produttività tax-xogħol, l-agrikoltura, l-enerġija u l-għargħar tax-xmajjar.

Impatti fuq il-PDG annwali tal-UE (EUR biljuni) minhabba l-impatti tal-klima fil-bqija tad-dinja, permezz tal-kummerċ internazzjonali (importazzjonijiet u

esportazzjonijiet)⁹

Id-daqs ta' dawn l-effetti kummerċjali transfruntieri jiddependi fuq żewġ fatturi:

1. il-gravità tal-impatti tal-klima fil-bqija tar-regjuni tad-dinja; u
2. il-volum tal-kummerċ bejn dawk ir-regjuni u l-UE¹⁰.

⁷ “Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2016, EEA Report No 1/2017”, l-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent, 2017. (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' titlu ta' dokument mhux disponibbli bil-Malti: "Il-bidla fil-klima, impatti u vulnerabbiltà fl-Ewropa")

⁸ Ara, pereżempju, Benzie et al (2018), “Meeting the global challenge of adaptation by addressing transboundary climate risk: A joint collaboration between SEI, IDDRI, and ODI. Discussion Brief”. L-Istitut għall-Ambjent ta' Stokkolma, Stokkolma. (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' titlu ta' dokument mhux disponibbli bil-Malti: "L-issodisfar tal-isfida globali tal-adattament permezz tal-indirizzar tar-riskju klimatiku transfruntier: Kollaborazzjoni kongunta bejn l-SEI, l-IDDRI, u l-ODI. Brief tad-diskussjoni")

⁹ Sors: il-Kummissjoni Ewropea, 2018 – il-proġett PESETA tal-JRC.

Il-mappa turi li l-UE tkun l-aktar affettwata mill-impatti fil-Kontinent Amerikan u fl-Asja t'isfel. Fost l-erba' setturi vvalutati, dak li jipproduci l-biċċa l-kbira tal-effetti transfruntieri huwa l-agrikoltura, segwit mill-produttività tax-xogħol. Pereżempju, jekk it-tibdil fil-klima jnaqqas ir-redditi minn sieheb tal-kummerċ agrikolu tal-UE, il-PDG ta' dak is-sieheb se jonqos, li jfisser (fost konsegwenzi oħra) li dan se jimporta anqas prodotti mill-UE (fost l-oħrajn). Dan min-naħa tiegħu jbaxxi wkoll il-PDG tal-UE¹¹. Madanakollu, huwa ċar li l-impatti jistgħu wkoll jirriżultaw minn interruzzjonijiet fil-katina tal-provvista fl-importazzjonijiet tal-UE, minn ħsarat lil setturi oħra, u minn tibdil strutturali ulterjuri mhux ivvalutat f'din ir-riċerka.

Fir-rigward tal-klima u tal-migrazzjoni, xenarji riċenti jikkonfermaw relazzjoni bejn it-tibdil fil-klima¹² u fluttwazzjonijiet fl-applikazzjonijiet għall-asil fl-UE. Anke f'xenarju ta' emissjonijiet moderati¹³, huwa projettat li sa tmiem is-seklu, l-applikazzjonijiet għall-asil se jiżdedu bi 28 % minhabba fl-impatti tal-klima (medja ta' 98 000 applikazzjoni għall-asil addizzjonali fis-sena).

L-adattament huwa dwar soluzzjonijiet u t-tnejn għal dawn l-isfidi domestiċi u internazzjonali. Dan ifisser li jiġu anticipati l-effetti avversi msemmija tat-tibdil fil-klima msemmija hawn u li tittiehed azzjoni xierqa sabiex il-ħsara li jistgħu jikkawżaw tiġi impeduta jew minimizzata, jew jittiehed vantaġġ mill-opportunitajiet li jistgħu jirriżultaw.

Fl-2005, il-Kummissjoni bdiet tqis il-ħtieġa biex tadatta l-bidliet fil-klima tal-Ewropa. B'riżultat ta' dan, ġiet adottata White Paper¹⁴ fl-2009, u strateġija dwar l-adattament tal-UE ("l-istrateġija") fl-2013¹⁵.

Fiz-żmien meta ġiet żviluppata l-istrateġija, l-ispejjeż ekonomiċi, ambjentali u soċjali tan-nuqqas ta' azzjoni għall-UE, għal numru ta' setturi tal-ekonomija, kienu stmati għal EUR 100 biljun fis-sena fl-2020 u EUR 250 biljun fis-sena fl-2050¹⁶. Stimu attwali jidher li jindikaw li l-ispiża tan-nuqqas ta' azzjoni tista' tiżded b'mod esponenzjali sal-2080¹⁷. Il-mudelli ekonomiċi attwali tal-impatti globali aggregati tat-tibdil fil-klima jistgħu jkunu inadegwati fit-trattament tagħhom tas-setturi, l-integrazzjoni ta' impatti fuq l-ambjent fiziku, l-ekosistemi, il-bijodiversità u s-

¹⁰ L-adattament pubbliku mhuwiex immudellat u jista' jnaqqas l-impatt negattiv fuq it-tibdil fil-klima f'pajjiżi terzi.

¹¹ Il-metodoloġija tal-istudju PESETA III tal-JRC (ekwilibrju ġenerali multiregjonali, multisettorjali) hija responsabbli wkoll għal effetti ekonomiċi u relatati mal-kummerċ oħrajn, bħal esportazzjonijiet u produzzjoni agrikoli tal-UE oghla (li jgħollu l-PDG tal-UE) minhabba prezzijiet tal-agrikoltura li qed jiżdedu fil-bqija tad-dinja, u s-sostituzzjoni ta' importazzjonijiet oghla minn sieheb kummerċjali għal ieħor (devjazzjoni tat-traffiku kummerċjali). L-effett nett stmat huwa tnaqqis fil-PDG tal-UE.

¹² Missirian et al. (2017), "Asylum applications respond to temperature fluctuations", Science 358, 1610–1614. (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' titlu ta' dokument mhux disponibbli bil-Malti: "L-applikazzjonijiet għall-ażil jirrispondu għall-fluttwazzjonijiet fit-temperatura")

¹³ xenarju tal-IPCC RCP 4.5.

¹⁴ L-adattament għat-tibdil fil-klima: Lejn Qafas Ewropew għall-azzjoni. COM (2009) 147 final: https://ec.europa.eu/health/ph_threats/climate/docs/com_2009_147_en.pdf

¹⁵ Strateġija tal-UE dwar l-adattament għat-tibdil fil-klima. COM (2013) 0216 final: https://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what_en#tab-0-1

¹⁶ "Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012, EEA Report No 12/2012", l-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent, 2012. (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' titlu ta' dokument mhux disponibbli bil-Malti: "Il-bidla fil-klima, impatti u vulnerabbiltà fl-Ewropa")

¹⁷ COACCH (Kodisinjar tal-Valutazzjoni tal-ispejjeż tat-Tibdil fil-Klima): <http://www.coacch.eu/>

servizzi, l-inċertezza u l-mumentu kritiċi tagħhom. Hemm iċ-ċans li l-mudelli jissottovalutaw sew ir-riskji futuri¹⁸.

L-istrategija tinkludi tmien azzjonijiet li jaħdmu għall-ilħuq ta' tliet objettivi speċifiċi sabiex:

1. Tizdied ir-reziljenza tal-pajjiżi, tar-regjuni u tal-ibliet tal-UE.
2. It-tehid ta' deċiżjonijiet dwar l-adattament jiġi infurmat aħjar.
3. Tizdied ir-reziljenza ta' setturi vulnerabbli prinċipali u l-politiki tal-UE.

Mill-2013, il-Kummissjoni fittxet li tilhaq dawk it-tliet għanijiet tul firxa wiesgħa tal-attivitajiet tagħha. Dawn illum ikomplu jiggwidaw il-ħidma tal-Kummissjoni.

Ir-rapport jeżamina l-proċess u r-rizultati tal-evalwazzjoni tal-istrategija, inkluż it-tagħlimiet mitgħallma mill-implimentazzjoni tagħha sa issa.

2. PROĊESS

L-istrategija ddikjarat li, fl-2017, il-Kummissjoni jenħtieġ li tirrapporta lill-Parlament Ewropew u lill-Kunsill dwar l-istat ta' implimentazzjoni u tipproponi rieżami, jekk ikun meħtieġ. Dan huwa l-kuntest ta' dan ir-rapport, flimkien mad-dokument ta' ħidma tal-persunal (SWD) ta' sostenn tiegħu li jispjega r-rizultati tal-evalwazzjoni.

F'konformità mal-linji gwida tal-Kummissjoni Ewropea dwar regolamentazzjoni aħjar, l-evalwazzjoni twettqet skont ħames kriterji: (i) l-effettività, (ii) l-effiċenzja, (iii) ir-rilevanza, (iv) il-koerenza u (v) l-valur miżjud tal-UE. Wieħed jista' jsib valutazzjoni bir-reqqa skont dawn il-kriterji fid-dokument ta' ħidma tal-persunal ta' sostenn.

Il-biċċa l-kbira tal-evidenza ngabret permezz ta' kuntratturi, li wettqu evalwazzjoni (literature review), sħarriġ immirat, sħarriġ pubbliku, intervisti, sessjonijiet ta' ħidma u studji tal-każ.

Barra minn hekk, il-Kummissjoni bbażat l-analiżi tagħha fuq diversi sorsi, ikkonsultati b'mod dirett jew integrati permezz tar-rapport tal-kuntrattur, eż. evalwazzjonijiet oħrajn relatati ma' azzjonijiet taħt l-istrategija¹⁹, strategiji nazzjonali minn Stati Membri, informazzjoni pprovduta mill-Istati Membri skont ir-Regolament dwar il-Mekkanizmu tal-Monitoraġġ²⁰, rapporti minn programmi

¹⁸ Stoerk T, Wagner G, Ward R E T (2018); Rakkomandazzjonijiet dwar it-Titjib tat-Trattament tar-Riskju u l-Inċertezza fl-Istimi Ekonomiċi dwar l-Impatti tal-Klima fis-Sitt Rapport ta' Valutazzjoni tal-Grupp Intergovernattiv ta' Esperti dwar it-Tibdil fil-Klima, *Review of Environmental Economics and Policy* 12: 371-376, <https://doi.org/10.1093/reep/rev005>

¹⁹ Eż. evalwazzjonijiet ta' LIFE (SWD (2017) 355, https://ec.europa.eu/info/publications/mid-term-evaluation-life-programme_en) u Climate-ADAPT (Ir-Rapport tal-EEA Nru 3/2018, <https://www.eea.europa.eu/publications/sharing-adaptation-information-across-europe/>).

²⁰ Ir-Regolament (UE) Nru 525/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-21 ta' Mejju 2013 dwar mekkanizmu għall-monitoraġġ u r-rapportar ta' emissjonijiet ta' gassijiet serra u għar-rapportar ta' informazzjoni oħra relatata mat-tibdil fil-klima fil-livelli nazzjonali u tal-Unjoni u li jhassar id-Deċiżjoni Nru 280/2004/KE

ffinanzjati mill-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej (FSIE)²¹ mill-2014 u r-riżultati ta' proġetti tar-riċerka u l-innovazzjoni ffinanzjati mill-programmi qafas tal-UE.

3. IR-RIŻULTATI TAL-EVALWAZZJONI

B' mod ġenerali, l-istrategija laqgħet l-għanijiet tagħha, bi progress irregistrat f'kull waħda mit-tmien azzjonijiet indiviwalijiet tagħha, li huma:

1. Thegħeġ lill-Istati Membri kollha biex jadottaw strategiji ta' adattament komprensivi.
2. Tippromwovi finanzjament mill-programm LIFE²² biex tappoġġja l-bini tal-kapaċità u tħaffef l-azzjonijiet għall-adattament fl-Ewropa.
3. Tintroduci adattament fil-Patt tas-Sindki²³.
4. Timla l-lakuni fl-għarfien.
5. Tiżviluppa aktar Climate-ADAPT²⁴ bħala l-one-stop shop dwar l-adattament fl-Ewropa.
6. Tiffaċilita l-protezzjoni kontra t-tibdil fil-klima fil-politika agrikola komuni, fil-politika ta' koeżjoni u fil-politika komuni tas-sajd.
7. Tiżgura infrastruttura aktar reżiljenti.
8. Tippromwovi l-assigurazzjoni u prodotti finanzjarji oħrajn għal investiment u deċiżjonijiet kummerċjali reżiljenti.

Bejn l-2013 u l-2018, in-numru ta' Stati Membri bi strategija ta' adozzjoni nazzjonali żdied minn 15 għal 25. L-UE qed tippromwovi u tissorvelja l-azzjoni permezz tal-proġetti ta' LIFE u l-Patt tas-Sindki għall-Klima u l-Energija ("il-Patt tas-Sindki"). L-istrategija kkontribwixxiet għal titjib fl-għarfien ta' adattament u għall-qsim tiegħu sabiex jinforma t-teħid ta' deċiżjonijiet. Permezz tal-istrategija, l-adattament infirex u ggwida firxa wiesgħa tal-politiki u l-programmi ta' finanzjament prinċipali tal-UE stess, u rrinforza rabtiet mat-tnaqqis tar-riskju tad-diżastri, ir-reżiljenza tal-infrastruttura u s-settur finanzjarju.

3.1. Rilevanza

Mill-adozzjoni tal-istrategija, kompliet tiżdied l-evidenza li t-temp u estremi oħra relatati mal-klima qed isiru aktar frekwenti u intensi fl-Ewropa. L-impenji għat-tnaqqis tal-emissjonijiet attwali skont il-Ftehim ta' Pariġi²⁵ jirriżultaw f'tiżhijiet globali lil hinn mit-3°C fiż-żminijiet preindustrijali. Għalhekk, it-tiżhijiet tar-reżiljenza tal-UE kontra x-xokkijiet fil-klima huwa kruċjali, sabiex jiġu limitati l-ispejjeż ekonomiċi, soċjali u ambjentali fuq terminu qasir, medju u twil.

²¹ Għall-perjodu ta' bejn l-2014 u l-2020, dan jinkludi t-tliet fondi ta' politika ta' koeżjoni, jiġifieri l-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR), il-Fond ta' Koeżjoni (FK) u l-Fond Soċjali Ewropew (FSE), kif ukoll il-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (FAEŻR) u l-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi u s-Sajd (FEMS).

²² <http://ec.europa.eu/environment/life/>

²³ <https://www.covenantofmayors.eu/>

²⁴ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

²⁵ Kontributi Stabbiliti fil-Livell Nazzjonali (NDCs). Ara wkoll ir-Rapporti dwar il-Lakuna fl-Emissjonijiet fuq: <https://www.unenvironment.org/resources/emissions-gap-report>

Il-konsegwenzi tat-tibdil fil-klima se jinfurx jaffettwaw firxa wiesgħa tal-popolazzjoni tal-UE b'mod sinifikanti. Kemm l-awtoritajiet pubbliċi kif ukoll il-partijiet ikkonċernati privati (djar, kumpaniji, investituri) se jkollhom iqisu azzjonijiet preventivi. Għalhekk, l-oġettivi inizjali tal-istrateġija biex it-tehid ta' deċiżjonijiet jiġi infurmat aħjar u għaž-żieda fir-reżiljenza madwar l-Ewropa jibqgħu rilevanti u jenħtieġ li jkomplu jiġu segwiti.

Mill-2013, żviluppi fil-politika internazzjonali bħall-Ftehim ta' Pariġi, l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli u l-Qafas ta' Sendai dwar it-Tnaqqis tar-Riskju ta' Diżastri²⁶ rrinforzaw b'mod sostanzjali l-momentum politiku għall-appoġġ tal-adattament għat-tibdil fil-klima fuq livell globali. L-impenji klimatiċi u l-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli jridu jiġu avvanzati b'mod kongunt sabiex jiġu meġhluha l-isfidi urġenti li jirriżultaw mid-degradazzjoni tal-ekosistemi, l-impatti tal-klima, iż-żieda fl-inugwaljanza u l-instabbiltà politika²⁷. Minhabba li l-kamp ta' applikazzjoni tal-istrateġija kien l-enfasi fuq l-impatti tat-tibdil fil-klima fuq it-territorju tal-UE, dan ma jindirizzax l-interrelazzjonijiet potenzjali mal-adattament għat-tibdil fil-klima barra mill-UE. Minhabba n-nuqqas ta' evidenza, iqis ukoll parzjalment l-impatti possibbli tat-tibdil fil-klima barra mill-Ewropa u l-konsegwenzi tiegħu għall-UE.

Minkejja dan, illum dejjem aktar evidenza qed turi l-ħtieġa li l-UE tqis ir-rabtiet bejn il-klima u s-sigurtà u l-effetti transfruntieri tal-adattament jew in-nuqqas tiegħu, f'pajjiżi mhux tal-UE.

3.2. L-effettività

L-oġettivi wiesgħa ta' ħafna tal-istrateġija għadhom ma ntlahqux wara ħames snin, iżda sar xi progress. B'mod ġenerali, l-attenzjoni politika mxiet lejn kwistjonijiet ta' adattament u l-ħtieġa għat-tiejja għal impatti inevitabli.

Fil-livell nazzjonali, issa hemm 25 Stat Membru li għandhom strateġija ta' adattament fis-seħħ, meta mqabbel mal-15 fl-2013. Mill-2014, LIFE iffinanzja 60 proġett relatat mal-adattament b'EUR 184 miljun, filwaqt li wara t-tlestija tagħhom huwa stmat li, permezz tar-replikazzjoni u t-trasferiment, dawn se jolqtu zona ta' 1.8 miljun km², li huwa ekwivalenti għal kwart tat-territorju tal-UE. Permezz ta' proġetti ddedikati, LIFE qed jgħin ukoll biex jiġu implimentati strateġiji ta' adattament nazzjonali u reġjonali fil-Greċja u f'Ċipru. Barra minn hekk, l-adozzjoni ta' strateġiji ta' adattament giet aċċellerata mill-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej (FSIE), li introduċew valutazzjonijiet tar-riskju, filwaqt li jqisu l-adattament għat-tibdil fil-klima, bħala prekondizzjoni sabiex jiġi żgurat infiq effettiv u effiċjenti.²⁸

Għal-livell lokali u reġjonali, il-Kummissjoni introduċiet adattament fil-Patt tas-Sindki, u qed tqajjem kuxjenza, filwaqt li timmobilizza u tappoġġja bliet fl-adozzjoni ta' strateġiji ta' adattament lokali. Sa April 2018, 1 076 firmatarju tal-Patt minn 25 Stat Membru tal-UE, li jkopru madwar 60 miljun abitant, impenjaw

²⁶ <https://www.unisdr.org/we/coordinate/sendai-framework>

²⁷ Ara: L-Istitut Dinji tar-Rizorsi: "Connecting the Dots: Elements for a Joined-Up Implementation of the 2030 Agenda and Paris Agreement", 2018. (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' dan it-titlu ta' pubblikazzjoni li mhix disponibbli bil-Malti: "Insawru l-Istampa Shiha: Elementi għal Implimentazzjoni Kongunta tal-Aġenda 2030 u l-Ftehim ta' Pariġi")

²⁸ SWD(2017) 127 Il-valur miżjud tal-Kundizzjonalitajiet Ex ante fil-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej

ruħhom li jwettqu valutazzjonijiet tal-vulnerabbiltà u tar-riskju, u li jiżviluppaw, jimplimentaw u jirrapportaw dwar il-pjanijiet għall-adattament. Madwar l-UE, madwar 40 % tal-ibliet b'aktar minn 150 000 abitant huwa stmat li adottaw pjanijiet għall-adattament biex jipproteġu lill-Ewropej mill-impatti tal-klima²⁹.

L-evalwazzjoni tikkonferma wkoll zieda sostanzjali fl-għarfien dwar l-adattament bħala riżultat tal-isforzi tal-Kummissjoni, l-aktar permezz tal-Programmi Qafas tal-UE dwar ir-riċerka u l-innovazzjoni u anke permezz tal-Pjattaforma Ewropea dwar l-Adattament għat-Tibdil fil-Klima (Climate-ADAPT). Madankollu, l-ebda waħda mil-lakuni fl-għarfien ta' prijorità ma giet magħluqa u tfaċċaw lakuni godda. L-ewwel nett, il-lakuni fl-għarfien ġew ifformulati b'mod mingħajr limiti fl-2013 (minflok mistoqsijiet speċifiċi għas-settur), li jagħmilha diffiċli li wiehed ikejjel il-progress. It-tieni nett, kif inhu spiss il-każ għal lakuni f'oqsma xjentifiċi oħra, l-għarfien jaf mhux dejjem ikun komplut u ċert. L-inċertezza, madankollu, tista' tiġi integrata fl-immudellar, ta' teħid ta' deċiżjonijiet trasparenti u miftuh: mhix skuża għan-nuqqas ta' azzjoni.

Il-progress huwa wkoll ċar dwar il-mainstreaming fil-politiki u fil-programmi attwali tal-UE. Hawn jista' jkun għad hawn margni għal titjib fl-integrazzjoni tal-adattament f'xi politiki komuni tal-UE, bħall-kummerċ u s-sajd. Għall-kummerċ, hemm lakuna fl-għarfien dwar l-effetti kollaterali minn pajjiżi terzi, li l-fehim tagħhom jippermetti mainstreaming effettiv tal-adattament fil-politika kummerċjali tal-UE. Għas-sajd, ir-raġunijiet fil-biċċa l-kbira huma minhabba attenzjoni insuffiċjenti lejn l-adattament għall-klima fil-fond tal-UE relatat.

Rigward il-fondi tal-UE, kien hemm livelli varjabbli ta' mainstreaming taħt il-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej: giet introdotta sistema għall-intraċċar ta' nefqa relatata mal-klima, iżda l-valutazzjoni sa fejn l-investimenti pproduċew benefiċċji għall-adattament fuq il-post xi drabi offriet sfida. Separazzjoni kompluta bejn in-nefqa għall-mitigazzjoni u l-adattament mhix dejjem possibbli, minhabba sinerġiji bejn il-politiki, speċjalment fis-settur tal-agrikoltura. Madankollu, taħt il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR) u l-Fond ta' Koeżjoni (FK), ammont ta' finanzjament sostanzjali jista' jiġi intraċċat direttament lejn investimenti relatati mal-adattament. Barra minn hekk, il-politika agrikola komuni attwali, li giet adottata ftit tax-xhur wara l-istrateġija dwar l-adattament, tinkludi għadd ta' miżuri rilevanti għall-adattament kif ukoll għall-mitigazzjoni (inkluzi ċerti rekwiziti tal-kundizzjonalità u tal-ekologizzazzjoni) mifruxa tul diversi prijoritajiet. L-allokazzjonijiet għall-adattament fil-programmi ta' finanzjament differenti jidhru fit-tabella hawn taħt.

²⁹ Reckien et al. (2018), "How are cities planning to respond to climate change? Assessment of local climate plans from 885 cities in the EU-28", Journal of Cleaner Production, is-26 ta' Marzu 2018. (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' dan it-titlu ta' pubblikazzjoni li mhix disponibbli bil-Malti: "Kif qed jipplanaw li jwieġbu għall-bidla fil-klima l-bliet? Valutazzjoni ta' pjanijiet lokali dwar il-klima minn 885 belt fl-UE-28"). Il-koordinatur tal-istudju silet din iċ-ċifra mill-bażi ta' data tal-istudju, li kien jinkludi kampjun rappreżentattiv tal-497 belt tal-UE b'aktar minn 150 000 abitant.

**Il-Fondi Strutturali u ta' Investiment tal-UE ghal bejn l-2014 u l-2020 -
allokazzjonijiet relatati mal-klima (f'EUR biljuni u % tat-total)**

	Appoġġ mill-UE	Riskji relatati mal-klima	Li minnhom		
			Mitigazzjoni diretta	Adattamen t dirett	Mizuri ta' appoġġ ghat-tnejn li huma
FEŽR u ETC ³⁰	196.7.	37.9.	30.8.	3.4.	3.6.
		[19.3 %]	[15.7 %]	[1.7 %]	[1.8 %]
FK	63.4.	17.6.	13.4.	3.0.	1.3.
		[27.8 %]	[21.1 %]	[4.7 %]	[2.0 %]
L-FSE ³¹ u l-Inizjattiva favur l-Impjieġ taz-Żgħażaġħ	88.9.	1.2.	1.2.	-	-
		[1.3 %]	[1.3 %]	-	-
FEMS ³²	5.7.	1.0.	1.0.	-	-
		[18.2 %]	[18.2 %]		
FAEŽR ³³	99.0.	56.5.	5.4.	7.5.	43.6.
		[57.1 %]	[5.5 %]	[7.6 %]	[44 %]
Total	453.7.	114.2.	51.9.	13.9.	48.5.
		[25.4 %]	[11.4 %]	[3.1 %]	[10.8 %]

Barra minn hekk, il-proġetti kollha ewlenin³⁴ iffinanzjati mill-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali u mill-Fond ta' Koeżjoni huma soġġetti għal protezzjoni kontra t-tibdil fil-klima fil-perjodu ta' bejn l-2014 u l-2020, li tindirizza r-reżiljenza għat-tibdil fil-klima permezz ta' valutazzjonijiet tal-vulnerabbiltà u r-riskju segwiti mill-identifikazzjoni, mill-valutazzjoni u mit-twettiq tal-azzjonijiet għall-adattament rilevanti.

³⁰ Il-Kooperazzjoni Territorjali Ewropea
http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/european-territorial/

³¹ Il-Fond Soċjali Ewropew: <http://ec.europa.eu/esf/home.jsp>

³² Il-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi u s-Sajd https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff_mt Il-valuri jikkoncernaw il-parti mill-FEMS taht ġestjoni kondiviza.

³³ Il-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali: https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_mt

³⁴ Dan jirreferi għall-proġetti ewlenin fis-sens tal-Artikolu 100 tar-Regolament dwar Dispożizzjonijiet Komuni (ir-Regolament (UE) Nru 1303/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Diċembru 2013), li jgħaddu minn proċedura ta' valutazzjoni speċifika. Eżempji ta' protezzjoni tajba kontra t-tibdil fil-klima: *Il-ġbir ta' ilma mormi u t-trattament tiegħu fuq il-gżira ta' Krk, il-Kroazja*, CCI: 2017HR16CFMP005 u *l-Kostruzzjoni tat-triq espress S2, taqsima: ġunzjoni Puławska – ġunzjoni Lubelska*, il-Polonja, CCI: 2017PL16CFMP014

Il-Fond Soċjali Ewropew u l-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi u s-Sajd ma indirizzawx b'mod speċifiku OT ("Il-promozzjoni tal-adattament għat-tibdil fil-klima, il-prevenzjoni u l-ġestjoni tar-riskju") minkejja l-impatti fuq il-popolazzjoni vulnerabbli, l-impjiegi u l-istokkijiet tal-ħut. Il-Fond Agrikolu Ewropew ta' Garanzija (FAEG), li jiffinanzja l-pagamenti diretti tal-PAK, mhuwiex parti mill-FSIE, iżda madwar 20 % tal-pagamenti diretti jistgħu jittqiesu rilevanti għall-klima.

3.3. L-effiċjenza

L-ispejjeż amministrattivi li jirriżultaw b'mod dirett mill-istrategija kienu baxxi u fil-biċċa l-kbira limitati għall-Kummissjoni, bl-eċċezzjoni tal-programmi ta' finanzjament fejn organizzazzjonijiet oħra (eż. nazzjonali) jikkumplimentaw il-finanzjament tal-UE³⁵. L-ispejjeż għal partijiet ikkonċernati oħra, fil-biċċa l-kbira tal-każijiet kienu volontarji u marbuta l-aktar mal-aċċessar tal-fondi tal-UE.

Il-benefiċċji marbuta mal-istrategija nkisbu bi spiża baxxa grazzi għall-effetti multiplikatur tal-azzjonijiet tagħha dwar il-gwida, il-koordinazzjoni, it-tixrid, il-wiri u l-mainstreaming f'politiki u programmi ta' finanzjament oħra.

B'mod ġenerali, l-istrategija tal-UE tipprovdi valur għall-flus, minhabba li t-tmien azzjonijiet tal-istrategija jistgħu jittqiesu bħala kosteffiċjenti hafna. Nghidu aħna, il-proġetti LIFE, inklużi dawk dwar l-addattament, huma stmati li produċew benefiċċji fis-soċjetà ta' madwar EUR 1.7 biljun fl-2014, erba' darbiet akbar mill-baġit kollu tal-LIFE għal dik is-sena³⁶.

3.4. Koerenza

L-impatti tal-klima se jkunu mifruxa fl-Ewropa fil-futur. Huwa meħtieġ adattament sabiex tittiehed azzjoni fil-livelli kollha ta' governanza li tkun trasformattiva biżżejjed biex inkampaw ma' bidliet sistemici fil-klima, fl-ambjent u fis-soċjetà tagħna.

L-istrategija, b'mod ġenerali, hija koerenti ma' politiki u azzjoni għall-adattament tal-UE, nazzjonali, reġjonali u lokali, u. Il-gwida tal-Kummissjoni prodotta skont l-istrategija għenet biex tikkoordina s-setturi u l-politiki nazzjonali, u għenet biex jiġu indirizzati xi kwistjonijiet dwar il-klima transfruntieri bejn l-Istati Membri. L-istrategiji makroreġjonali tal-UE³⁷ u l-Patt tas-Sindki wkoll irrinforzaw approċċi simili bejn l-Istati Membri tal-UE li jikkondividu riskji simili tat-tibdil fil-klima.

L-istampa hija aktar differenti għall-koerenza mal-politiki u mal-inizjattivi internazzjonali. Meta kienet qed tiġi żviluppata l-istrategija, il-Kummissjoni ddeċidiet li tiffoka fuq l-indirizzar tal-impatti tat-tibdil fil-klima fuq it-territorju tal-

³⁵ Pereżempju, permezz tal-programmazzjoni, l-implimentazzjoni, il-monitoraġġ u l-evalwazzjoni tal-azzjoni tal-adattament u l-protezzjoni kontra t-tibdil fil-klima tal-Istati Membri fil-kuntest tal-programmi ffinanzjati mill-UE bħall-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali (FEŻR).

³⁶ L-evalwazzjoni ta' nofs it-terminu ta' LIFE (SWD(2017) 355, disponibbli fuq https://ec.europa.eu/info/publications/mid-term-evaluation-life-programme_en)

³⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/

UE, b'xi analiżi tar-rabtiet bejn il-migrazzjoni u t-tibdil fil-klima³⁸ u r-riperkussjonijiet potenzjali għall-UE.

Minkejja dan, it-twertiq tal-Istrateġija kkontribwixxa għat-tiħ tal-azzjoni esterna tal-UE dwar ir-reziljenza għat-tibdil fil-klima billi titjeb il-bażi tal-għarfien, u tiġi offruta bażi test għal opzjonijiet u rispons għall-adattament li jistgħu jkunu rilevanti barra mill-UE³⁹.

Jekk wiehed ihares 'il quddiem, jara li hemm lok għal modifika tal-istrateġija għal allinjament aħjar mal-iżviluppi tal-politika internazzjonali mill-2013, kif ukoll għal valutazzjoni aħjar tal-implikazzjonijiet għall-UE tal-effetti transfruntieri tal-impatti tal-klima f'pajjiżi mhux tal-UE permezz ta' eż. flussi migratorji, flussi kummerċjali u finanzjarji.

L-UE, bhala parti mill-UNFCCC⁴⁰, jeħtigilha tirrapporta dwar il-progress u l-azzjonijiet dwar l-adattament u possibbilment tiddefinixxi mill-ġdid l-ambizzjoni tagħha rigward l-adattament billi teżamina mill-ġdid l-istrateġiji u l-politiki tagħha. L-istrateġija jenħtieġ li tappoġġja dan il-proċess billi tgħaqqad l-isforzi Ewropej u globali għall-adattament.

Hemm opportunitajiet għal rabtiet bejn il-politika dwar l-adattament futur tal-UE u l-ilħuq tal-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli, il-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika⁴¹ u l-Qafas ta' Sendai għat-Tnaqqis tar-Riskju ta' Diżastri. Pereżempju, ħafna mill-indikaturi żviluppati biex jissorveljaw il-progress ta' dawn il-oqfsa globali huma rilevanti ħafna għall-adattament. Barra minn hekk, l-ghodod tal-immudellar li jintegraw ix-xenarji u l-isfidi tal-klima u s-sostenibbiltà (għall-adattament u l-mitigazzjoni) qed jiġu żviluppati⁴².

Fir-rigward tal-koerenza interna tal-istrateġija (jiġifieri l-kontenut tagħha), instab li din hija koerenti ħafna u diversi azzjonijiet ikkumplementaw lil xulxin. Pereżempju, kien hemm fluss rikk ta' għarfien dwar l-adattament bejn dawk li jiġġenerawha jew jikkompilawha fil-livell tal-UE⁴³, Climate-ADAPT⁴⁴ u l-awtoritajiet lokali li jfasslu

³⁸ Wiehed mid-dokumenti komponenti ta' ħidma tal-persunal tal-istrateġija għall-2013 (SWD(2013) 138 final) kien jitttratta d-degradazzjoni ambjentali u l-migrazzjoni.

³⁹ Pereżempju, is-Sottomissjoni tal-UE tal-2017 lill-UNFCCC dwar l-adattament tipprezenta kif l-istrateġija ppromoviet l-użu tal-adattament ibbażat fuq l-ekosistema fl-Ewropa, li jista' jipprovdi informazzjoni u eżempji rilevanti lil pajjiżi mhux tal-UE bi sfidi jew ekosistemi simili, b'mod partikolari dawk l-aktar vulnerabbli.

⁴⁰ Il-Konvenzjoni Qafas tan-Nazzjonijiet Uniti dwar it-Tibdil fil-Klima.

⁴¹ Il-Mira 15 ta' Aichi tal-Konvenzjoni dwar id-Diversità Bijoloġika tgħid: "By 2020, ecosystem resilience and the contribution of biodiversity to carbon stocks has been enhanced, through conservation and restoration, including restoration of at least 15 per cent of degraded ecosystems, thereby contributing to climate change mitigation and adaptation and to combating desertification". (traduzzjoni mhux uffċjali ta' silta minn dokument, li mhuwiex ippubblikat bil-Malti: "Sal-2020, ir-reziljenza tal-ekosistema u l-kontribuzzjoni tal-biodiversità tal-istokks tal-karbonju tqawwew, permezz tal-konservazzjoni u r-restawr, inkluż ir-restawr ta' tal-anqas 15 fil-mija tal-ekosistemi degradati, biex b'hekk ikkontribwew għall-mitigazzjoni tal-bidla fil-klima u l-adattament għalija u għall-ġlieda kontra d-deżertifikazzjoni").

⁴² Ara: L-Istitut Dinji tar-Rizorsi: "Connecting the Dots: Elements for a Joined-Up Implementation of the 2030 Agenda and Paris Agreement", 2018. (traduzzjoni mhux uffċjali ta' dan it-titlu ta' pubblikazzjoni li mhix disponibbli bil-Malti: "Insawru l-Istampa Shiha: Elementi għal Implimentazzjoni Kongunta tal-Aġenda 2030 u l-Ftehim ta' Pariġi")

⁴³ Eż. permezz ta' programmi qafas ta' riċerka, il-Kummissjoni u l-Aġenzija Ewropea għall-Ambjent.

⁴⁴ Il-portal tal-UE dwar l-adattament: <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>

l-informazzjoni meħtieġa biex jingagġaw mal-Patt tas-Sindki. Madanakollu, esplorazzjoni u użu aktar komprensivi tar-rabtiet bejn l-azzjonijiet jista' jkollu koerenza interna mtejba saħansitra akbar⁴⁵.

3.5. Valur miżjud tal-UE

L-istrateġija tiġġenera valur miżjud għall-Ewropa, b'mod partikolari minħabba li tippermetti l-integrazzjoni tal-adattament f'setturi ewlenin, livelli ta' governanza u politiki tal-UE.

Il-partijiet ikkonċernati apprezzaż il-benefiċċji tar-riċerka dwar l-adattament fil-livell tal-UE u t-tixrid tal-għarfien permezz ta' inizjattivi bħal Climate-ADAPT.

Dawk li jiddeċiedu fil-livelli lokali, reġjonali u nazzjonali jistgħu jkunu sfurzati jqisu adattament mingħajr l-Istrateġija tal-UE. Madanakollu, il-partijiet ikkonċernati kkonfermaw li, fl-assenza ta' tmexxija tal-adattament tal-UE, kien ikun hemm anqas progress u anqas inkoraġġiment għat-tiżhij tal-kapaċità adattiva, b'mod partikolari bejn il-fruntieri f'makroreġjuni tal-UE li jaqsmu riskji komuni tat-tibdil fil-klima⁴⁶, eż. baċiri idrografiċi u żoni Alpini. Barra minn hekk, mingħajr il-Patt tas-Sindki, il-bliet tal-UE jkunu aktar vulnerabbli u l-atturi lokali u reġjonali jkollhom anqas xjenza disponibbli biex jappoġġjaw ippjanar fuq terminu twil.

Barra minn hekk, il-partijiet ikkonċernati faħħru l-irwol katalitiku tal-programm LIFE. LIFE saħħaħ it-tagħlim u l-azzjoni ta' adattament għall-klima minn isfel għal fuq, filwaqt li ottimizza t-tqegħid ta' politiki ambjentali u dwar il-klima tal-UE b'mod ġenerali.

L-azzjoni dwar l-assigurazzjoni tal-istrateġija u s-settur finanzjarju setgħet ma kinitx biżżejjed biex tegħleb id-diffikultajiet għall-kooperazzjoni pubblika-privata s'issa. Għalkemm hija għenet biex wiehed jifhem aħjar kif jiffunzjonaw is-swieq tal-assigurazzjoni bħala għodda kruċjali ta' adattament fl-Istati Membri, speċifikament dwar l-irwol tal-assigurazzjoni fil-ġestjoni tar-riskju tat-tibdil fil-klima, l-azzjoni tal-UE għadha trid trendi rizzultati ċari. Hawnhekk, il-valur miżjud tal-UE qiegħed fil-fatt li tkun permessa kooperazzjoni bejn il-gvernijiet u l-assiguraturi, filwaqt li titqajjem kuxjenza dwar il-lakuna tal-kopertura u dwar il-ħtieġa għall-gvernijiet biex jintegraw l-assigurazzjoni fil-ġestjoni tar-riskji kollha tat-tibdil fil-klima.

Minkejja li l-istrateġija inkludiet il-promozzjoni ta' prodotti finanzjarji għal investiment reżiljenti fl-Azzjoni 8 tagħha, l-impatt tal-pjan ta' azzjoni tal-

⁴⁵ Perezempju, mill-2007, disa' proġetti ta' LIFE taħt Azzjoni 2 appoġġjaw l-iżvilupp tal-istrateġiji jew il-pjanijiet għall-adattament għall-klima taħt Azzjoni 1 (baġit totali: EUR 16 miljun). Il-Kummissjoni qed tipproponi li LIFE jenħtieġ li jkompli jkollu subprogramm għall-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u l-adattament għaliha skont il-qafas finanzjarju pluriennali. Jenħtieġ li l-proġett il-ġdid ta' LIFE jiffoka fuq proġetti integrati strateġiċi, li jappoġġjaw lill-Istati Membri fl-implimentazzjoni ta' pjanijiet u strateġiji ta' azzjoni dwar il-klima ewlenin, inkluzi dawk ta' adattament.

⁴⁶ Hemm erba' strateġiji makroreġjonali, li kollha jintegraw l-adattament: ir-Regjun Adrijatiku u Jonju, ir-Regjun Alpin, ir-Regjun tal-Baħar Baltiku u r-Regjun tad-Danubju. "Strateġija Makroreġjonali" hija qafas integrat approvat mill-Kunsill Ewropew, li fost l-oħrajn tiġi appoġġjata mill-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej, sabiex tindirizza sfidi komuni li thabbat wiċċha magħhom zona geografika definita li tinvolvi lill-Istati Membri u pajjiżi mhux tal-UE. Aktar informazzjoni: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/cooperation/macro-regional-strategies/

Kummissjoni tal-2018 dwar it-tkabbir finanzjarju sostenibbli⁴⁷ ma jagħmilx parti mill-evalwazzjoni minhabba ż-żmien tiegħu. Madankollu, aktarx se jkun utli sabiex tiġi żgurata l-istabbiltà tas-sistema finanzjarja tal-UE permezz tal-inklużjoni ta' riskji tat-tibdil fil-klima fil-proċessi tal-ġestjoni tar-riskju tal-kumpaniji u l-istituzzjonijiet finanzjarji. Barra minn hekk, il-pjan ta' azzjoni jimmira li jrawwem it-trasparenza u s-sostenibbiltà tad-deċiżjonijiet dwar l-investiment dwar il-ħtiġijiet tal-adattament u l-opportunitajiet tat-tnaqqis tal-emissjonijiet.

4. TAGHLIMIET MEHUDA

L-eżiti u l-eżempji msemmija hawn fuq juru li strateġija ta' adattament fil-livell tal-UE xorta għadha rilevanti ħafna u żżid il-valur għall-isforzi ta' adattament lokali, reġjonali u nazzjonali filwaqt li tibqa' kosteffettiva. L-istrateġija, strument ta' politika bi f'tit implikazzjonijiet amministrattivi għall-biċċa l-kbira tal-partijiet ikkonċernati, irnexxielha tiffoka lil dawk li jiddeċiedu fuq il-ħtieġa biex ihejju għal perikli mit-tibdil fil-klima. L-istrateġija agixxiet bhala punt ta' referenza, jiġifieri tiffoka u tikkatalizza l-azzjoni f'livelli ta' governanza oħra. Barra minn hekk, iggwidat l-isforzi b'suċċess sabiex ikompli jiġi żgurat li l-politiki u l-baġits fil-livell tal-UE jintegraw konsiderazzjonijiet dwar it-tibdil fil-klima.

Matul il-proċess ta' evalwazzjoni, il-Kummissjoni kisbet intuwi importanti dwar l-ewwel hames snin mill-implimentazzjoni mit-tqegħid tal-istrateġija fl-prattika:

- **Il-lakuni fl-għarfien** dwar l-adattament jaf ma jingħalqux kompletament, iżda l-valur miżjud tal-azzjonijiet tar-riċerka u l-innovazzjoni tal-UE mill-2013 ġie apprezzat ħafna mill-partijiet ikkonċernati. Issa jista' jkun li wasal iż-żmien li naqilbu l-fokus mill-ġenerazzjoni tal-għarfien għall-applikazzjoni tiegħu għat-tehid ta' deċiżjonijiet f'incertezza, b'mod partikolari f'setturi jew freġjuni ekonomiċi li portenzjalment huma aktar vulnerabbli, bħall-agrikoltura fir-reġjuni tal-Mediterran jew ir-reġjuni ultraperiferiċi Ewropej. Għal dawn l-għanijiet, il-Kummissjoni tista' tipprevedi skambji ta' informazzjoni dwar miżuri għall-adattament ta' suċċess bejn il-partijiet ikkonċernati u mal-komunità xjentifika. Dan sal-punt li, minn isfel għal fuq, l-adattament kodisinjat jista' jixpruna l-azzjoni u t-tagħlim minkejja l-evidenza mhux kompluta, f'konformità mal-prinċipju ta' prekawzjoni⁴⁸. Djalogi dwar il-politika u x-xjenza strutturati jistgħu jiġu organizzati b'mod regolari, pereżempju, fil-kuntest tal-konferenza biennali dwar l-Adattament Ewropew għat-Tibdil fil-Klima (ECCA)⁴⁹. Barra minn hekk, jistgħu jiġu stabbiliti analiżi tal-adattament u forum dwar l-immudellar, sabiex jittejjeb l-użu tal-impatt tat-tibdil fil-klima u l-mudelli għall-adattament għat-fassil ta' poliki. Il-forum jista' jikkontrolla l-kapaċitajiet kollettivi ta' varjetà ta' mudelli, filwaqt li jaħdem fuq il-vantaġġi u l-iżvantaġġi ta' approċċi kuntrastanti għar-riċerka dwar l-adattament u jipprovdi gwida kontinwa għal sforzi ulterjuri.

⁴⁷ COM(2018) 097. Ara wkoll: https://ec.europa.eu/info/publications/180308-action-plan-sustainable-growth_en.

⁴⁸ Għalkemm il-prinċipju huwa mnaqqax fl-Artikolu 191(2) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, mhuwiex definit hawnhekk. Il-Kummissjoni ħarġet Komunikazzjoni dwar il-prinċipju prekawzjonarju fl-2000: COM(2000)0001

⁴⁹ L-ECCA li jmiss se tittella' f'Lisbona. Ara: <https://www.ecca2019.eu/>

- F'każ ta' investimenti **fl-infrastruttura** fuq terminu twil, ir-reżiljenza għat-tibdil fil-klima hija essenzjali: din, fost l-oħrajn, teħtiegħ standards speċifiċi għall-adattament⁵⁰, data dwar l-osservazzjoni tad-dinja, data oħra dwar l-ispazju u servizzi bbażati fuq l-ispazju, xjenza mill-pubbliku u linji gwida aċċessibbli kemm għall-esperti kif ukoll għal dawg li jieħdu d-deċiżjonijiet. Hemm lok għal espansjoni ulterjuri tal-integrazzjoni tal-adattament fl-infrastruttura, eż. permezz tal-preskrizzjoni ta' protezzjoni kontra t-tibdil fil-klima għal kwalunkwe infrastruttura ffinanzjata mill-UE⁵¹, u b'mod partikolari meta l-infrastruttura tkun importanti ħafna għall-isforzi għat-tnaqqis tal-emissjonijiet.
- L-azzjonijiet tal-istrategija jistgħu jiġu **integrati aħjar** flimkien. Rabtiet bejn l-azzjonijiet seħħew fil-fatt b'mod spontanju, iżda dawn jistgħu jiġu identifikati u sfruttati aħjar. Pereżempju, Climate-ADAPT tista' tipprovdi ħarsa ġenerali aħjar lejn il-proġetti ta' rikerka attwali ffinanzjati mill-UE jew minn attivitajiet operazzjonali bħad-diversi servizzi ta' Copernicus. Barra minn hekk, jenħtiegħ li jkun hemm skambju aktar frekwenti ta' metodoloġiji u sejbiet immirati għal prattikanti u pjattaformi nazzjonali u tal-UE rilevanti, eż. permezz ta' għodod interattivi u webinars.
- Bl-istess mod, jenħtiegħ li l-istrategija tintegra aħjar **id-dimensjoni internazzjonali tal-adattament** biex tissinkronizza mal-politika kollettiva globali u l-azzjonijiet dwar l-iżvilupp sostenibbli, il-bijodiversità u t-tnaqqis tar-riskju ta' diżastri, biex insemmu ftit. Għalhekk, il-Kummissjoni timmira li tgħaqqad l-isforzi u l-proċessi tal-mainstreaming tagħha biex tilhaq l-SDGs u tikseb l-impenji klimatiċi, kemm fl-UE kif ukoll permezz tal-appoġġ tagħha lejn u l-kooperazzjoni ma' pajjiżi fil-fażi tal-iżvilupp.
- L-istrategija ppromwoviet pjanijiet ta' adattament fil-livelli kollha, iżda kienet anqas effettiva **fit-twettiq u fil-monitoraġġ** ta' dawg il-pjanijiet fl-Istati Membri. Proċess aktar simplifikat sabiex jiġi segwit il-progress f'azzjonijiet għall-adattament nazzjonali, u sabiex jiġi ffaċilitat it-tagħlim bejn il-parti, jista' jgħin biex iħaffef aktar l-azzjoni għall-adattament. L-adattament huwa inkluż fir-Regolament dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Energija⁵², li se jippermetti rappurtar regolari aktar sistematiku mill-Istati Membri dwar firxa ta' għanijiet ta' adattament u progress. Dan se jgħin ukoll fit-twettiq tal-Ftehim ta' Pariġi. Dan jenħtiegħ li jwassal għal qafas ta' monitoraġġ mal-UE kollha ta' strategiji lokali

⁵⁰ Il-Kummissjoni talbet lill-Organizzazzjonijiet Ewropej tal-Istandardizzazzjoni għal infrastruttura reżiljenti għat-tibdil fil-klima fis-setturi tat-trasport, tal-enerġija u tal-kostruzzjoni, Ara d-Deciżjoni tal-Kummissjoni (C(2014)3451).

⁵¹ Il-proposti attwali tal-Kummissjoni għall-baġit ta' bejn l-2021 u l-2027 jipprevedu li firxa usa' mill-investimenti fl-infrastruttura ffinanzjati mill-UE jkunu protetti kontra t-tibdil fil-klima. Ara: COM(2018) 375 għall-proposta dwar Regolament dwar Dispożizzjonijiet Komuni u COM/2018/372 final b'mod partikolari għall-FEŻR u l-FK. It-testi legali u l-iskedi informattivi kollha huma disponibbli fuq: https://ec.europa.eu/commission/publications/regional-development-and-cohesion_mt. Ara wkoll, COM(2018) 439 għall-programm InvestEU, u COM(2018) 438 għall-Facilità Nikkollegaw l-Ewropa (FNE).

⁵² COM(2016) 759: Proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Energija, li jemenda d-Direttiva 94/22/KE, id-Direttiva 98/70/KE, id-Direttiva 2009/31/KE, ir-Regolament (KE) Nru 663/2009, ir-Regolament (KE) Nru 715/2009, id-Direttiva 2009/73/KE, id-Direttiva tal-Kunsill 2009/119/KE, id-Direttiva 2010/31/UE, id-Direttiva 2012/27/UE, id-Direttiva 2013/30/UE u d-Direttiva tal-Kunsill (UE) 2015/652 u li jħassar ir-Regolament (UE) Nru 525/2013.

u/jew reġjonali u/jew nazzjonali, li min-naħa tagħhom jistgħu jindikaw b'mod aktar effettiv żoni għal azzjoni u kooperazzjoni msahħa, sfidi komuni jew incertezzi kondiviżi.

- Fir-rigward tan-numru ta' **strategiji dwar l-adattament lokali**, il-progress seħħ aktar bil-mod milli kien previst fl-2013, u dan ivarja bejn Stat Membru u ieħor. Probabbilment dan huwa marbut ma' kuntesti nazzjonali, jiġifieri jekk hemmx legiżlazzjoni nazzjonali vinkolanti li titlob pjanijiet dwar l-adattament lokali mill-awtoritajiet lokali⁵³. Sabiex tippromwovi l-iżvilupp u t-twettiq tal-istrategiji dwar l-adattament lokali, jenħtieġ li l-Kummissjoni:
 - (1) Thegħgeġ lill-Istati Membri jqisu oqfsa biex isaħħu l-azzjoni lokali b'mod attiv u kostanti; u
 - (2) iżżid is-sensibilizzazzjoni u l-assistenza teknika u finanzjarja lill-awtoritajiet lokali, eż. permezz tal-Patt tas-Sindki jew inizjattivi oħrajn, b'mod partikolari fi Stati Membri fejn il-proporzjon ta' strategiji dwar l-adattament lokali huwa aktar baxx (eż fl-Ewropa tan-Nofsinhar u tal-Lvant)⁵⁴.
- Il-hames snin minn mindu l-istrategija ġiet adottata huma perjodu qasir wisq biex **jiġu analizzati l-effetti distribuzzjonali tal-adattament** (jew in-nuqqas ta' adattament). L-impatti projettati jvarjaw b'mod kwalitattiv u kwantitattiv bejn ir-riġjuni tal-UE. L-istrumenti ta' solidarjetà tal-UE u l-koeżjoni ekonomika u soċjali tagħha jistgħu jiġu sfidati: jista' jkun hemm rebbieħa u telliefa kemm fuq livell reġjonali, soċjali kif ukoll fost l-atturi ekonomiċi. Barra minn hekk, ikunu meħtieġa indikaturi ta' prestazzjoni xierqa aggregati fil-livell tal-UE sabiex jitkejlu l-impatti speċifiċi fuq il-pajjiżi, ir-riġjuni, il-gruppi tal-popolazzjoni jew is-setturi. Wara li l-proġetti ffinanzjati skont il-qafas finanzjarju pluriennali ta' bejn l-2014 u l-2020 jintemmu, jista' jkun possibbli li jiġu aggregati l-indikaturi soċjetali rievanti u innovattivi sabiex l-impatti soċjoekonomiċi tat-tibdil fil-klima u l-politiki dwar l-adattament jiġu mmappjati b'mod aktar preċiż. Dan jista' possibbilment iwassal għal titjib fl-approċċi tal-politika ta' koeżjoni tal-Kummissjoni għall-perjodu ta' programmazzjoni ta' wara l-2027.
- L-istrategija **jaf tkun tista' tindirizza aħjar ċerti oqsma fil-futur**, bħal:
 - **It-tnaqqis tar-riskju ta' diżastri**, b'mod partikolari dwar l-integrazzjoni ta' perspettivi ta' adattament f'metodoloġiji u indikaturi, l-għarfien għall-valutazzjoni tar-riskju u djalogu aktar sistematiku bejn il-prattikanti tal-adattament u l-prattikanti tat-tnaqqis tar-riskju ta' diżastri. It-tiħiħ tal-għarfien taċ-ċittadini jista' wkoll jittiehed inkonsiderazzjoni.
 - Integrazzjoni aħjar tal-adattament **fil-politika marittima u dwar is-sajd tal-UE**, u ż-żoni kostali b'mod ġenerali. Anke jekk l-emissjonijiet u t-

⁵³ Id-Danimarka, Franza u r-Renju Unit għandhom legiżlazzjoni nazzjonali vinkolanti fis-seħħ li titlob pjanijiet dwar l-adattament lokali mill-awtoritajiet lokali.

⁵⁴ Reckien et al., (2018). "How are cities planning to respond to climate change? Assessment of local climate plans from 885 cities in the EU-28", Journal of Cleaner Production, is-26 ta' Marzu 2018. (traduzzjoni mhux uffiċjali ta' dan it-titlu ta' pubblikazzjoni li mhix disponibbli bil-Malti: "Kif qed jipplanaw li jwieġbu għall-bidla fil-klima l-bliet? Valutazzjoni ta' pjanijiet lokali dwar il-klima minn 885 belt fl-UE-28").

temperaturi jistabbilizzaw, il-livelli tal-baħar se jkomplu jogħlew. Wiehed minn kull tliet ċittadini tal-UE jgħix mhux aktar 'il bogħod minn 50 km minn xatt il-baħar u mingħajr miżuri għall-adattament, miljuni se jiġu affettwati mill-ghargħar tal-kosta. Il-politiki tal-UE li jolqtu l-interazzjonijiet tal-art mal-baħar fiż-żoni kostali, bħall-Ippjanar Spazjali Marittimu u l-Ġestjoni taż-Żoni Kostali⁵⁵, Orizzont Ewropa u l-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi u s-Sajd⁵⁶, u anke l-azzjonijiet tal-aġenda ta' Governanza tal-Oċeani Internazzjonali⁵⁷ jenħtieġ li jkunu mhejjija aħjar sabiex jittrattaw dan fil-gejjieni.

- L-iżvilupp u l-użu ta' strumenti u għodod **għall-investituri u għall-assiguraturi** li jistgħu ma jkunux qed jintegraw it-tibdil fil-klima fil-prattiki għal-ġestjoni tar-riskju tagħhom b'mod suffiċjenti⁵⁸. Hemm potenzjal li għadu ma ġiex sfruttat sabiex jittejjbu l-previżjonijiet u l-analiżijiet tar-riskju permezz ta' servizzi tal-klima u qsim aħjar tad-data⁵⁹, meta opportunitajiet tas-suq aħjar jistgħu jagħtu spinta lill-adattament, b'mod partikolari bl-użu tal-informazzjoni dwar il-klima ta' Copernicus⁶⁰. L-Istrateġija dwar l-Ispazju għall-Ewropa⁶¹ identifikat il-kwistjonijiet dwar il-klima bħala waħda mill-ħtiġijiet tal-utent emergenti l-aktar importanti.
- **L-użu tal-investment privat fl-adattament.** Ir-rizorsi pubbliċi mhumiex se jkunu biżżejjed biex jiżguraw ekonomija reżiljenti għat-tibdil fil-klima. Sabiex jattira l-finanzjament privat ukoll, il-pjan ta' azzjoni għall-finanzjament tat-tkabbir sostenibbli⁶² jipprevedi l-ġhota ta' ċarezza dwar jekk l-investimenti jikkontribwixxux għall-adattament għall-klima jew le permezz ta' tassonomija ta' investimenti ambjentalment sostenibbli⁶³. Din l-azzjoni, flimkien mal-appoġġ tal-investment ipprovdut skont il-Programm InvestEU, tiftaħ opportunitajiet biex is-settur privat jiġi ggwidat lejn negozji reżiljenti għat-tibdil fil-klima u biex jinbena pajplajn ta' proġetti għall-adattament immirati. Idealment, dan ikun akkumpanjat mill-iżvilupp ta' għodod bħal standards tekniċi dwar ir-reżiljenza għat-tibdil fil-klima u analiżijiet tal-ispejjeż imqabbla mal-benefiċċji li jishqu fuq il-vantaġġi ekonomiċi tal-adattament.
- **Adattament ibbażat fuq l-ekosistema** (eż. Prattiki agrikoli ta' konservazzjoni, infrastruttura ekoloġika, protezzjoni tan-natura), jipprovidi

⁵⁵ Id-Direttiva 2014/89/UE. Ara wkoll: <http://ec.europa.eu/environment/iczm/practice.htm>

⁵⁶ COM(2018) 390 final

⁵⁷ JOIN(2016) 49 final, https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/join-2016-49_mt.pdf

L-aġenda tista' tintuża wkoll biex tindirizza l-bidliet li għadhom għaddejjin fid-distribuzzjoni u fl-abbundanza tal-ispeċijiet tal-baħar li toffri sfidi lil dawk responsabbli milli jistabbilixxu l-kwoti.

⁵⁸ <https://www.sciencedaily.com/releases/2018/05/180515081720.html>

⁵⁹ Madwar l-2015, is-servizzi tal-klima attiraw lejhom attenzjoni dejjem tiżdied permezz tal-komunità tar-riċerka u l-innovazzjoni tal-UE: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/european-research-and-innovation-roadmap-climate-services>

⁶⁰ Ara: <https://climate.copernicus.eu/>

⁶¹ COM(2016)705

⁶² COM(2018) 097. Ara wkoll: https://ec.europa.eu/info/publications/180308-action-plan-sustainable-growth_en

⁶³ COM(2018) 353, Proposta għal Regolament tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill dwar l-istabbiliment ta' qafas biex jiġi ffaċilitat l-investment sostenibbli

benefiċċji multipli inkluż għall-bijodiversità, għall-ekosistemi, għall-adattament għat-tibdil fil-fil-klima, għall-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima, għall-kwalità tal-arja u tal-ħamrija u għall-benesseri soċjali. Din il-multifunzjonalità jenhtieg li tkun integrata ahjar fil-valutazzjoni tal-opzjonijiet tal-adattament. Dan jippermetti soluzzjonijiet ta' adattament ibbażati fuq in-natura biex jikkompetu ma' opzjonijiet aktar konvenzjonali jew tal-infrastruttura "griza" oħra. L-adattament ibbażat fuq l-ekosistema jista' wkoll jiġi integrat fil-generazzjoni tal-kapital u l-investimenti. Jenhtieg li t-tagħlimiet minn LIFE (inkluż il-Faċilità ta' Finanzjament Kapitali Naturali tiegħu), Orizzont 2020 u proġetti oħra ffinanzjati mill-UE jitqiesu sabiex jiġi implimentat il-pjan ta' azzjoni dwar il-finanzjament tat-tkabbir sostenibbli, l-ixkattar ta' investimenti f'infrastruttura ekoloġika u soluzzjonijiet ibbażati fuq in-natura.

- Il-promozzjoni tal-adozzjoni u l-monitoraġġ ta' **strategiji u azzjoni għall-adattament lokali**. Huwa importanti li l-adattament jiġi integrat ahjar fl-oqfsa legali nazzjonali/reġjonali (eż. l-ippjanar urban, spazjali u kostali). L-impenn politiku mil-livelli kollha ta' governanza rilevanti jenhtieg li jiġi mhegġeg, sabiex dan iwassal għal assistenza teknika ahjar għall-awtoritajiet reġjonali u lokali u aktar finanzjament għall-adattament. Abbażi tad-djalogi nazzjonali permanenti fuq diversi livelli dwar il-klima u l-enerġija previsti fir-Regolament dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Enerġija, il-Patt tas-Sindki jista' jgħin biex jidentifika u jaqsam prattiki nazzjonali tajba għall-involviment tal-ibliet.
- Thejjija ahjar ta' **zoni ġeografici** bi sfidi ambjentali speċifiċi, limiti jew vulnerabbiltajiet naturali b'esponiment għoli għat-tibdil fil-klima, bħar-Regjuni Ultraperiferiċi.
- Il-promozzjoni **tal-valutazzjoni u l-immappjar tal-vulnerabbiltà soċjali għal avvenimenti relatati mal-klima**, kif ukoll l-identifikazzjoni u l-involviment ta' gruppi vulnerabbli għat-tfassil ta' politiki dwar l-adattament għali fil-livelli ta' governanza rilevanti kollha. Pereżempju, il-Kummissjoni tista' żżid il-htieġa għall-valutazzjoni, l-ippjanar, u t-twettiq ta' adattament għali fi bliet permezz ta' programmi ta' finanzjament tal-UE, eż. li jgħinu fil-bini tal-kapaċità fil-muniċipalitajiet sabiex ikunu jistgħu jfasslu politiki dwar l-adattament soċjalment għali. Xi eżempji fil-Finlandja, fis-Slovakkja u fi Franza jistgħu jindikaw punt ta' tluq⁶⁴.
- Ir-rinfurzar tar-rabtiet bejn **is-saħħa pubblika u l-adattament**, b'mod partikolari biex titjeb il-kooperazzjoni transsettorjali dwar il-valutazzjoni tar-riskju u s-sorveljanza u sabiex tiżdied is-sensibilizzazzjoni u l-kapaċità tas-settur tas-saħħa, inkluż fil-livell lokali, sabiex jiġu indirizzati riskji għas-saħħa attwali u emergenti relatati mal-klima. Pereżempju, il-

⁶⁴ Xi awtoritajiet lokali (bħaż-Żona Metropolitana ta' Helsinki fil-Finlandja, Košice u Trnava fis-Slovakkja, Vejle fid-Danimarka u Pariġi fi Franza) diġà identifikaw gruppi li huma soċjalment vulnerabbli għat-tibdil fil-klima u li qed jibdeu jippjanaw u jimplementaw azzjonijiet ta' adattament soċjalment għali. Sors: Breil M, Downing D, Kazmierczak A, Mäkinen K, Romanovska L (2018), "Social vulnerability to climate change in European cities – state of play in policy and practice". Iċ-Ċentru Tematiku Ewropew dwar l-impatti tat-Tibdil fil-Klima, il-Vulnerabbiltà u l-Adattament (ETC/CCA) Dokument tekniku 2018/1. https://doi.org/10.25424/CMCC/SOCVUL_EUROPCITIES.

Kummissjoni tista' tkompli tappoġġa l-iżvilupp u l-kondiviżjoni tal-aħjar prattiki u għarfien ġdid dwar riskji għas-saħħa relatati mal-klima permezz ta' Orizzont 2020 u l-programm suċċessur tiegħu, kif ukoll permezz ta' LIFE u, potenzjalment, il-qasam tas-saħħa taħt il-Fond Soċjali Ewropew Plus⁶⁵ għal bejn l-2021 u l-2027.

- Il-promozzjoni ta' **rabtiet mal-politiki ta' mitigazzjoni** fil-livelli ta' governanza kollha. Fil-livell tal-UE, il-Kummissjoni se tinkludi l-adattament fl-istrategija dwar l-iżvilupp b'emissjonijiet baxxi u fuq terminu twil li jmiss tagħha. L-adattament jipprovdi stabbiltà ekonomika u soċjali, u n-nuqqas ta' adattament (jew "maladattament" se jsaħħaħ l-inugwaljanzi, idgħajef il-koeżjoni territorjali u jzid ir-riskji għas-sigurtà u l-ispostamenti. Fil-livell nazzjonali, l-għanijiet tal-adattament se jkunu parti mill-Pjanijiet Nazzjonali għall-Energija u l-Klima (NECPs) taħt ir-Regolament dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Energija. Il-Kummissjoni tistenna li dawn il-pjanijiet se jirriflettu l-ħtieġa ta' setturi protetti kontra t-tibdil fil-klima li jkunu kruċjali għat-tnaqqis fl-emissjonijiet (eż. l-użu tal-art, l-agrikoltura, l-enerġija jew it-trasport).

B'mod ġenerali, minkejja n-natura volontarja u indiretta tat-tmien azzjonijiet fl-istrategija (gwid, koordinazzjoni, riċerka, disseminazzjoni, integrazzjoni tal-adattament f'politiki u setturi), dawn iprovdew momentum u appoġġ għall-adattament nazzjonali, reġjonali, lokali u transfruntier.

L-istrategija saret qafas kooperattiv ta' referenza, li kapaċi taġġorna l-għarfien u tissinjala l-ħtieġa li s-soċjetajiet tagħna jiġu ttrasformati hekk kif jimmaterializzaw impatti klimatiċi. Progress ekwivalenti ma jkunx possibbli fin-nuqqas tagħha, b'mod partikolari għall-produzzjoni u l-qsim tal-għarfien u l-integrazzjoni tal-adattament fil-politiki tal-UE. L-ambizzjoni tal-Kummissjoni dwar il-klima għall-baġit tal-2021-2027 tibni fuq l-ideat li diġà jinsabu mnaqqxa fl-Istrategija tal-2013.

Ngħidu aħna, il-Kummissjoni beħsiebha tuża 25 % tal-qafas finanzjarju pluriennali li jmiss (2021-2027)⁶⁶ għall-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u għanijiet ta' adattament⁶⁷. Il-proposta tippjana li tonfoq 35 % tal-programm ta' qafas għar-riċerka tal-UE fuq suġġetti marbutin mal-klima⁶⁸. Il-Fond Ewropew dwar l-Iżvilupp Reġjonali jimmira lejn nefqa rigward il-klima ta' 30 % u l-Fond ta' Koeżjoni lejn 37 %. Għal dawn iż-żewġ programmi ta' finanzjament, dan jirrappreżenta żieda relattiva sinifikanti meta mqabbel mal-perjodu attwali. Barra minn hekk, il-proposti tal-Kummissjoni⁶⁹ jipprevedu li:

⁶⁵ COM(2018)382

⁶⁶ COM(2018) 322. It-testi legali u l-iskedi informattivi kollha huma disponibbli fuq: https://ec.europa.eu/commission/publications/factsheets-long-term-budget-proposals_mt

⁶⁷ Innota li fil-livell tal-baġit tal-UE, ir-rappurtar isir fuq il-"mainstreaming tal-klima" bla ebdja differenzjar bejn l-adattament u l-mitigazzjoni.

⁶⁸ COM(2018) 435 u https://ec.europa.eu/commission/publications/research-and-innovation-including-horizon-europe-iter-and-euratom-legal-texts-and-factsheets_mt

⁶⁹ COM(2018) 375 għall-proposta dwar Regolament dwar Dispożizzjonijiet Komuni u COM/2018/372 final b'mod partikolari għall-FEŻR u l-FK. It-testi legali u l-iskedi informattivi kollha huma disponibbli fuq: https://ec.europa.eu/commission/publications/regional-development-and-cohesion_mt. Ara wkoll, COM(2018) 439 għall-programm InvestEU, u COM(2018) 438 għall-Faċilità Nikkollegaw l-Ewropa (FNE).

- (1) għażla usa' ta' investimenti tal-infrastruttura iffinanzjati mill-UE; u
- (2) appoġġ permezz ta' fondi ta' politika ta' koeżjoni huwa, fejn applikabbli, kundizzjonali għall-pjanijiet ta' ġestjoni tar-riskju ta' diżastri konsistenti mal-istrategġiji dwar l-adattament nazzjonali, u mal-Pjanijiet dwar il-Klima u l-Energija Nazzjonali.

Dan se jiġi appoġġjat minn miżuri legiżlattivi u mhux legiżlattivi taht l-inizjattiva tal-Kummissjoni Finanzi Sostenibbli, sabiex kapital privat jiġi trasferit għall-attivitajiet ta' adattament għal u l-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima u biex jinfethu aktar rotot għal veikoli finanzjarji mhallta.

Barra minn dan, il-Kummissjoni kompliet tikkonsolida l-adattament fil-proposta legiżlattiva tagħha għal politika agrikola komuni futura⁷⁰, li fiha l-adattament tal-klima issa huwa identifikat b'mod ċar bħala wiehed mid-disa' għanijiet speċifiċi, flimkien mal-impatt speċifiku u l-indikaturi tar-rizultati biex jiġi traċċat il-progress. Huwa mistenni li 40 % tal-baġit tal-PAK futura se jikkontribwixxi għal azzjoni klimatika u, barra minn hekk, il-pjanijiet strateġiċi għall-PAK mill-Istati Membri se jiżviluppaw strategġija ta' intervent imsejsa fuq valutazzjoni tal-htigijiet b'qies tal-politiki u l-ippjanar rilevanti mat-tibdil fil-klima⁷¹.

F'dan l-istadju, il-Kummissjoni tqis li l-istrategġija attwali hija idonea għall-iskop tagħha, filwaqt li tirrikonoxxi li l-adattament kellu jibda jiġi intensifikat u diversifikat mill-2013. Qabel tittiehed deċizzjoni dwar revizzjoni possibbli tal-istrategġija, iridu jitqiesu għadd ta' avvenimenti u l-eżiti tagħhom sal-2020, eż.:

- Il-COP24⁷² tal-UNFCCC u d-djalogu faċilitattiv (Talanoa) matul l-2018. L-adattament huwa apsett importanti mill-programm ta' hidma tal-Ftehim ta' Pariġi li qed jiġi nnegożjat bħalissa. COP24 u d-Djalogu ta' Talanoa se jipromwovu riflessjoni Ewropea u globali dwar il-progress kollettiv u individwali sabiex jintlaħqu l-oġettivi fuq terminu twil tal-Ftehim ta' Pariġi. Dan jaf ikollu implikazzjonijiet fuq id-diskussjonijiet dwar l-adattament, partikolarment fid-dawl tar-rapport speċjali tal-Bord Intergovernmentali dwar it-Tibdil fil-Klima (IPCC) dwar l-impatti ta' tishin globali ta' 1.5°C u r-rapport speċjali tal-IPCC dwar it-tibdil klimatiku u l-oċeani u l-krijosfera.
- L-implimentazzjoni inizjali tar-Regolament dwar il-Governanza tal-Unjoni tal-Energija. Il-Pjanijiet Nazzjonali għall-Energija u l-Klima (NECPs) fejn xieraq se jinkludu wkoll għanijiet ta' adattament. Ir-Regolament jitlob lill-Kummissjoni biex tivvaluta l-abbozzi ta' pjanijiet u jagħtiha s-setgħa biex tippovdi rakkomandazzjonijiet dwarhom. L-Istati Membri se jkollhom iqisu kwalunkwe rakkomandazzjoni, jew jispjegaw pubblikament għaliex ma jkunux għamli dan. L-istrategġiji nazzjonali fuq terminu twil se jkopru wkoll l-adattament u se jkollhom ikunu konsistenti mal-NECPs. Il-progress dwar l-adattament se jiġi rrapportat b'mod aktar sistematiku u regolari mill-Istati Membri, u dan il-proċess se jkun iffacilitat permezz ta' atti ta' implimentazzjoni dwar l-istruttura u l-format ta' dan ir-rapportar.

⁷⁰ COM(2018)392

⁷¹ Kif jissemma fl-Artikoli 96, 97 u 103, u fl-Anness XI tal-proposta tal-Kummissjoni (COM(2018) 392).

⁷² L-24 Konferenza tal-Partijiet tal-UNFCCC: <http://cop24.gov.pl/>

- L-istrateġija tal-UE dwar it-tnaqqis tal-emissjonijiet tal-gassijiet serra fuq terminu twil. L-adattament se jkun integrat fl-istrateġija fuq terminu twil, u b'hekk tiġi enfasizzata l-htieġa biex il-kumpaniji u l-gvernijiet tal-UE ihejju għal impatti li jevolvu bil-mod bħaż-żieda fil-livell tal-baħar jew l-iskarsità tal-ilma. Huwa se jixpruna wkoll il-kombinazzjoni ta' mitigazzjoni u adattament f'azzjonijiet u rispons klimatiċi koerenti.

Sadanittant, il-politiki Ewropej dwar l-ambjent u l-baħar (eż, l-Istrateġija Tematika għall-Hamrija, l-Istrateġija għall-Bijodiversità), l-Istrateġija għall-Bijoekonomija, l-evalwazzjonijiet li għadhom għaddejjin tal-politika agrikola komuni, il-politiki reġjonali u ta' koeżjoni u l-baġit li jmiss ta' bejn l-2021 u l-2027 se jkomplu jikkoncentraw l-isforzi tal-mainstreaming. L-appoġġ għall-adattament tal-LIFE, tal-fondi tal-politika ta' koeżjoni u tal-Orizzont 2020 se jinżamm sal-2020, filwaqt li l-Mekkanizmu mġedded għall-Protezzjoni Ċivili, jekk jiġi adottat, huwa mistenni li jagħti spinta lir-rabtiet bejn l-adattament u t-tnaqqis tar-riskju ta' diżastri u, fl-ibliet, il-Patt tas-Sindki se jibqa' għaddej biex jipproteġi liċ-ċittadini Ewropej kontra l-impatti tat-tibdil fil-klima.